

19η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Πολιτικά, Δ 4.2-3, 1291b30-39

Δημοκρατία μὲν οὖν ἔστι πρώτη μὲν ἢ λεγομένη μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. Ἴσον γάρ φησιν ὁ νόμος ὁ τῆς τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπερέχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι ὀποτερουσοῦν, ἀλλ' ὁμοίους ἀμφοτέρους. Εἶπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστ' ἔστιν ἐν δημοκρατία, καθάπερ ὑπολαμβάνουσί τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως ἂν εἴη μάλιστα, κοινωνούντων ἀπάντων μάλιστα τῆς πολιτείας ὁμοίως. Ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δόξαν τοῖς πλείοσιν, ἀνάγκη δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. Ἐν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο.

A. Να ελέγξετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

1. Ο Αριστοτέλης στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναλύει το βασικό είδος δημοκρατίας.
2. Το πρώτο είδος δημοκρατίας είναι αυτό που χαρακτηρίζεται κυρίως από την εφαρμογή της αρχής της ισότητας.
3. Ισότητα στο πρώτο είδος δημοκρατίας θεωρείται αποκλειστικά η ισότητα όλων των πολιτών απέναντι στον νόμο.
4. Ο Αριστοτέλης επιδοκιμάζει το πρώτο είδος δημοκρατίας ως ιδεατή μορφή πολιτεύματος.
5. Στο πρώτο είδος δημοκρατίας ελλοχεύει ο κίνδυνος οι άποροι να έχουν περισσότερα δικαιώματα από τους πλούσιους.
6. Στο πρώτο είδος δημοκρατίας η ελευθερία και η ισότητα πραγματώνονται στον υψηλότερο βαθμό.
7. Η ισότητα πραγματώνεται στον μέγιστο βαθμό στο πρώτο είδος δημοκρατίας.
8. Το πλήθος είναι κυρίαρχο στο πρώτο είδος δημοκρατίας.
9. Η ποιότητα των μελών του πλήθους επηρεάζει και την ποιότητα του πολιτεύματος της δημοκρατίας.
10. Στο πολίτευμα της δημοκρατίας κυριαρχεί η αρχή της πλειοψηφίας.

B. Να επιλέξετε την απάντηση που συμπληρώνει σωστά τη θεματική πρόταση που σας δίνεται.

1. **Ιδανικό πολίτευμα, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, είναι εκείνο που την εξουσία:**
  - α) ασκεί η πλειονότητα των πολιτών στοχεύοντας στη συλλογική ευτυχία
  - β) ασκεί το πλήθος των πολιτών στοχεύοντας στη συλλογική ευτυχία
  - γ) ασκούν οι ολίγοι των πολιτών στοχεύοντας στη συλλογική ευτυχία

2. Το πολίτευμα στο οποίο οι πολίτες λειτουργούν ως δρώντα πολιτικά υποκείμενα ο Αριστοτέλης το ονομάζει:
- α) Δημοκρατία
  - β) Πολιτεία
  - γ) Αριστοκρατία
3. Η δημοκρατία αποτελεί ατελή μορφή (παρέκβαση) της πολιτείας, γιατί:
- α) κυβερνάει ο λαός με στόχο το κοινό συμφέρον
  - β) κυβερνάει ο λαός με στόχο το συμφέρον των απόρων
  - γ) κυβερνούν οι ολίγοι με στόχο το κοινό συμφέρον
4. Το «ἴσον» σηματοδοτείται από τον φιλόσοφο ως:
- α) πολιτική ισότητα
  - β) οικονομική ισότητα
  - γ) κοινωνική ισότητα
5. «λεγομένη μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον»: στη συγκεκριμένη φράση ο φιλόσοφος:
- α) ταυτίζεται θεωρητικά με τους πολιτικούς στοχαστές της εποχής του
  - β) αναφέρεται στον τρόπο που προσεγγίζουν τη δημοκρατία οι σύγχρονοί του
  - γ) ασκεί κριτική στην άποψη που επικρατεί στην εποχή του
6. Ο φιλόσοφος θεωρεί την ισότητα αρχή που διασφαλίζει τη σωτηρία της πόλης γιατί:
- α) την ταυτίζει με τη δικαιοσύνη
  - β) την ανάγει σε διαρκές και υπέρτατο ζητούμενο μιας δημοκρατικής πολιτείας
  - γ) όλα τα παραπάνω
7. Η έμφαση που δίνεται από τον φιλόσοφο στην αρχή της ισότητας καταδεικνύει πως στην κοινωνία:
- α) δεν υπάρχει κανένας ταξικός διαχωρισμός
  - β) πως στην κοινωνία διαβιούν δύο τάξεις, μία ανώτερη και μία κατώτερη
  - γ) πως στην κοινωνία παρατηρείται μια ευρύτατη ταξική διαστρωμάτωση
8. Προσωποποιημένη και ανώτατη ρυθμιστική αρχή της πόλης θεωρείται από τον Αριστοτέλη:
- α) η ελευθερία
  - β) η ισότητα
  - γ) ο νόμος

9. Η ποιότητα της πρώτης μορφής δημοκρατίας αναδεικνύεται από τον Αριστοτέλη:

- α) με έναν παραγωγικό συλλογισμό
- β) με έναν επαγωγικό συλλογισμό
- γ) με έναν υποθετικό συλλογισμό

10. «καθάπερ ύπολαμβάνουσί τινες»: η χρήση της αναφορικής παραβολικής πρότασης από τον φιλόσοφο αναδεικνύει:

- α) ότι ο Αριστοτέλης διατυπώνει μια προσωπική του θέση
- β) ότι ο Αριστοτέλης διατυπώνει τη θέση μιας συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων
- γ) ότι ο Αριστοτέλης προσδίδει επιφυλακτικότητα στο συγκεκριμένο επιχείρημά του

11. «Ἐπει δὲ πλείων ὁ δῆμος»: η φράση αναφέρεται:

- α) στην αρχή της πλειοψηφίας
- β) στην αρχή της ισότητας
- γ) στην αρχή της ελευθερίας

12. Κατά τη σημασιακή του εξέλιξη, ο όρος «δῆμος» έφτασε να αναφέρεται:

- α) στο σύνολο των πολιτών
- β) σε όλους τους ελεύθερους πολίτες
- γ) στο σύνολο του ανδρικού πληθυσμού

13. «Ἐν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο»: η πρόταση κατακλείδα του αποσπάσματος αποδεικνύει πως ο φιλόσοφος:

- α) θεωρεί πως υπάρχει μόνο ένα είδος δημοκρατίας
- β) θεωρεί πως υπάρχουν διαφορετικά είδη δημοκρατίας
- γ) θεωρεί πως η δημοκρατία αποτελεί το ιδεώδες πολίτευμα

14 - 15. Να συνδέσετε τα χωρία της στήλης Α με τα σχήματα λόγου της στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. μηδὲ κυρίουσ... ὁμοίους ἀμφοτέρους.	α. προσωποποίηση
2. τὸ μηδὲν μᾶλλον... ἀμφοτέρους.	β. αντίθεση
3. Δημοκρατία μὲν οὖν ἔστι πρώτη	γ. πολυσύνδετο
4. Ἴσον γάρ φησιν ὁ νόμος	δ. υπερβατό